

Bijlage C

Terugblik participatie in de haalbaarheidsfase

Werkgroep Communicatie en Participatie - IKDB

Inhoud

1. Inleiding.....	2
2. Doelstellingen van de participatie.....	2
2.1 Uitgangspunten.....	2
2.2 Participatieniveaus belanghebbenden.....	2
2.3 Methodologie.....	3
a. Fysieke participatiemethoden.....	3
b. Online participatiemethoden.....	3
3. Integratie van participatie en placemaking.....	4
3.1 Placemaking op basis van het DNA.....	4
3.2 Horecauitvraag als placemaking naar aanleiding van participatie.....	4
4. Samenvatting van de fysieke participatiemomenten.....	5
8 juni 2023 - DNA workshop.....	5
Beschrijving bijeenkomst.....	5
Resultaten.....	6
30 november 2023 - Informatieavond IKDB (Bits & Bytes XL).....	6
Beschrijving bijeenkomst.....	6
Resultaten.....	7
Acties en terugkoppeling aan deelnemers.....	10
5 februari 2024 - Bijeenkomst Noordelijke Spoorzone.....	10
Beschrijving bijeenkomst.....	10
Resultaten.....	11
Acties en terugkoppeling aan deelnemers.....	12
7 mei 2024 - Inloopavond Ruimtelijk Raamwerk.....	13
Beschrijving bijeenkomst.....	13
Resultaten.....	13
Acties en terugkoppeling aan deelnemers.....	14

1. Inleiding

De ontwikkeling van het IKDB is geen opzichzelfstaande ontwikkeling. Het is bij uitstek bedoeld om deze plek met Den Bosch (de brede binnenstad), de rest van de regio en het land te verbinden. Daarom zoeken we de verbinding op met alle belanghebbenden: omwonenden, bestaande en omliggende bedrijven, inwoners van Den Bosch en toekomstige bewoners en gebruikers van het IKDB. In deze bijlage staat een terugblik beschreven van de participatiemomenten die hebben plaatsgevonden tijdens de haalbaarheidsfase van februari 2023 tot en met mei 2024.

2. Doelstellingen van de participatie

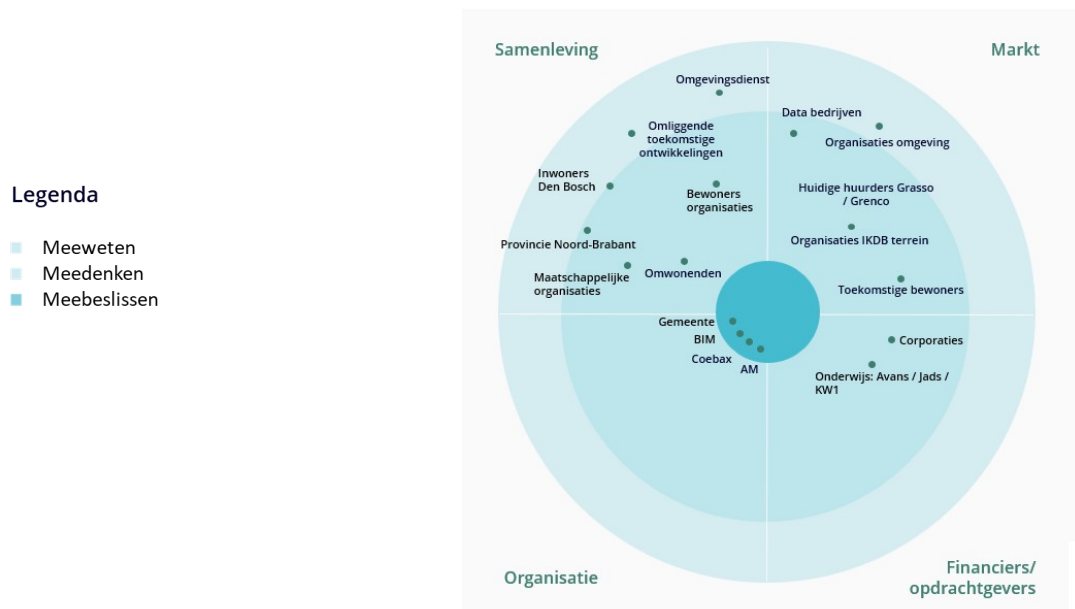
2.1 Uitgangspunten

De participatiebijeenkomsten hebben de volgende uitgangspunten:

- Input ophalen om samen met belanghebbenden tot een beter plan te komen;
- Respect tonen voor en betrekken van de bestaande omgeving;
- Draagvlak en betrokkenheid creëren voor de ontwikkeling van IKDB;
- Bouwen aan het ecosysteem van IKDB (DEO).

2.2 Participatieniveaus belanghebbenden

Voor een geslaagd participatietraject, is inzicht in belanghebbenden en hun belang belangrijk. Iedereen wil graag herkend en erkend worden. Daarom is het een secure taak om te zorgen dat alle mensen betrokken bij de ontwikkeling in kaart worden gebracht en worden ingedeeld in participatieniveaus: meeweten en meedoen. Volgens de traditionele participatieladder staan die bekend als informer, raadplegen en adviseren.

2.3 Methodologie

Om zoveel mogelijk belanghebbenden op een zo laagdrempelig mogelijke manier te betrekken, zijn er verschillende fysieke en online methoden gebruikt.

a. Fysieke participatiemethoden

Gedurende de haalbaarheidsfase hebben er vier fysieke participatiemomenten plaatsgevonden:

Datum	Participatiemoment
8 juni 2023	DNA workshop
30 november 2023	Informatieavond IKDB
5 februari 2024	Informatiebijeenkomst Noordelijke Spoorzone
7 mei 2024	Inloopavond IKDB

b. Online participatiemethoden

Interactieve IKDB website

Op de IKDB website is een meedenkpagina gelanceerd. Hierop kunnen belanghebbenden te allen tijde hun input kwijt. Hier zijn inmiddels 29 verschillende onderwerpen aangedragen door de belanghebbenden. Geïnteresseerden kunnen ook hun voorkeur aangeven voor bepaalde onderwerpen, door met een 'like' te reageren. Hier zijn op het moment van schrijven 236 reacties op binnengekomen: [Denk mee - Innovatie Kwartier \(ik-db.nl\)](#)

Vragenlijst voor databedrijven

Er is een vragenlijst verstuurd naar een brede groep huidige- en potentiële gebruikers van IKDB. De huidige gebruikers in het gebied zijn o.a. de huurders van Grasso en ondernemers in de gemeente 's-Hertogenbosch. De potentiële gebruikers waren in dit geval de Top 100 Databedrijven van Nederland en een lijst met lokale, regionale en landelijke spelers uit het netwerk van de gemeente 's-Hertogenbosch. Hen hebben we gevraagd naar hun behoeften met betrekking tot huisvesting op het IKDB, o.a. ruimtelijke voorwaarden, programmatische voorwaarden en thematische voorwaarden, bij het vestigen op het IKDB. 52 organisaties hebben deze vragenlijst ingevuld. De uitkomsten zijn meegenomen in de profielschets en de verdere planuitwerking

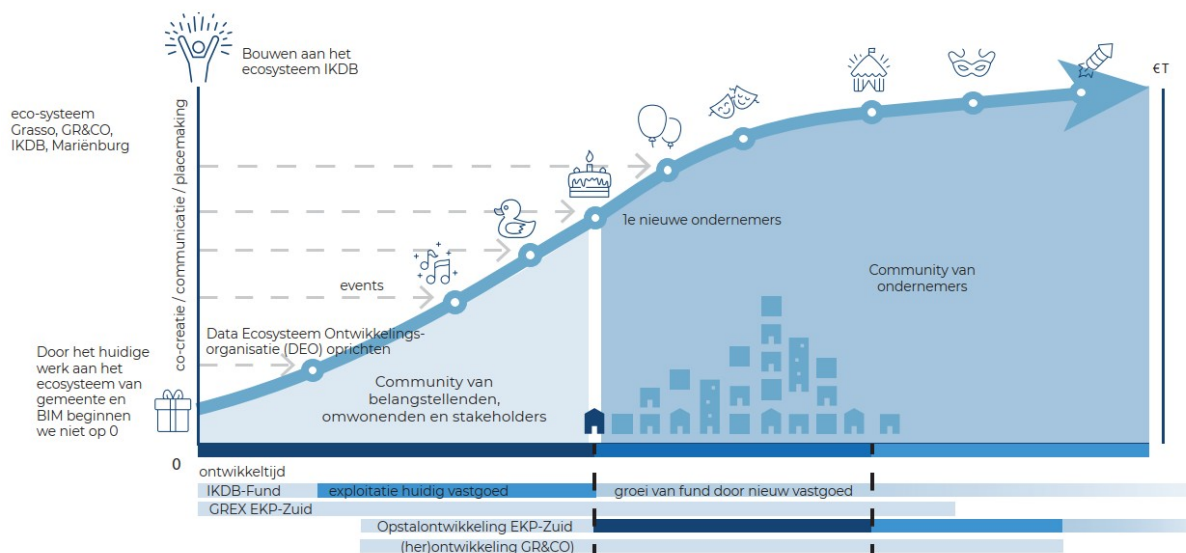
3. Integratie van participatie en placemaking

3.1 Placemaking op basis van het DNA

De ambities van het IKDB realiseren lukt niet van de één op de andere dag. Daarom benutten we de tijdelijke (fysieke) situatie – de ontwikkel en bouw/realisatietijd – ten volle. Dit doen we door IKDB en haar ecosysteem te ‘laden’ door middel van placemaking. Door middel van activiteiten wordt betrokkenheid, het karakter en de identiteit van de buurt gevormd. Het DNA, dat in juni 2023 samen met belanghebbenden is geformuleerd, vormt de basis voor de placemaking-activiteiten die in het IKDB plaatsvinden. Na de haalbaarheidsfase is de ambitie om mensen door middel van placemaking te betrekken bij de plannen voor het IKDB. Zo zorgen we voor de integratie van placemaking en participatie.

3.2 Horecauitvraag als placemaking naar aanleiding van participatie

Eén van de essenties van het IKDB die tijdens de DNA-sessie op 8 juni 2023 werd vastgesteld was ‘Buzz’: de ambitie om van het IKDB een bruisend gebied te maken. Tijdens de participatieavonden kwam horeca prominent naar voren als een behoefte van omwonenden en de huidige gebruikers (huurders) van het gebied. Aan dit verzoek heeft het IKDB team op korte termijn actie ondernomen. In juni 2024 is een oproep uitgeschreven voor een innovatief horecaconcept voor een leegstaande ruimte naast Grasso. Bewoners zijn actief uitgenodigd om mee te denken bij de selectie van de ondernemer. Hier is één reactie op binnengekomen vanuit omwonenden, deze persoon wordt lid van het adviesteam. Er zijn 7 aanmeldingen binnengekomen van horecaponiers die interesse hebben om een horeca-concept te realiseren op de beoogde locatie. De verwachting is dat de keuze voor de ondernemer uiterlijk 14 juli 2024 wordt gemaakt. Door beoogde exploitanten in de placemaking een plek geven, kunnen we tegelijkertijd wederzijds testen of ze passend zijn voor IKDB. Belangrijk effect hiervan is, dat we zo bouwen aan een ecosysteem van betrokken belanghebbenden.

Figuur 1 Bijdrage participatie & placemaking aan ecosysteem IKDB

4. Samenvatting van de fysieke participatiemomenten

In dit hoofdstuk is een samenvatting te vinden van de verschillende fysieke participatiemomenten. Per bijeenkomst is beschreven:

- Waar en wanneer het heeft plaatsgevonden;
- Wie de genodigden waren;
- De opzet van de bijeenkomst;
- Wat de resultaten waren en hoe deze zijn teruggekoppeld aan de deelnemers.

8 juni 2023 - DNA workshop

Praktische informatie	
Locatie	Grasso
Aantal deelnemers	+/- 45
Genodigden	Omwonenden, verenigingen
	Bestaande gebruikers, o.a. huurders van Grasso/Grenco en overige ondernemers uit het gebied
	Overheden; gemeente 's-Hertogenbosch, provincie Noord-Brabant
	Potentiële samenwerkingspartners; o.a. Avans, JADS en KW1
	Corporatie Zayaz

Beschrijving bijeenkomst

Donderdag 8 juni 2023 vond de eerste bijeenkomst plaats van het IKDB-team met de belanghebbenden van het IKDB. Dit participatiemoment had ten doel om gezamenlijk met geïnteresseerden uit de omgeving het DNA van het gebied vast te stellen. Het DNA beschrijft de identiteit van het IKDB in een viertal 'essenties' of kernwaarden. Deze vormt het kompas tijdens de ontwikkeling van het IKDB, bijvoorbeeld tijdens het ontwerp, de keuze voor voorzieningen of exploitanten.

De opkomst was goed, met veel bestaande gebruikers van het gebied (Grasso, Grenco etc.), leden van de bewonersvereniging en toekomstige samenwerkingspartners (Avans e.d.). Van tevoren was aan de participanten gevraagd om foto's mee te nemen: één die voor hen het IKDB in de huidige staat representeert en één zoals ze het graag zouden zien in de toekomst. Deze werden in subgroepen besproken. Vervolgens werkten we in verschillende rondes toe naar de sleutelwoorden die, volgens hen, het DNA van het IKDB kunnen vormen.

Impressie van de bijeenkomst

Resultaten

Een aantal aandachtspunten kwam helder naar voren:

- Het moet een bruisend gebied worden, dat verbinding maakt met de directe omgeving. Het terrein is nu nog naar binnen gekeerd;
- De verblijfskwaliteit moet worden verhoogd door meer groen in het gebied toe te voegen (duurzaamheid, o.a. houtbouw, moet zichtbaar zijn);
- Aandacht voor langzame verkeersroutes;
- Binnen de thema's van data-innovatie graag aandacht voor maatschappelijke vraagstukken: 'hier lossen wij het op';
- Wederkerigheid als basis van de omgang met elkaar op het IKDB;
- De juiste condities aan de voorkant scheppen t.b.v. samenwerking onderwijs - bedrijfsleven - overheid - samenleving.

De gegeven sleutelwoorden en de aandachtspunten zijn door het IKDB-team geanalyseerd, waarna er is gekozen voor vier essenties voor het IKDB: BUZZ, LINK, GROW en PLAY. In het Ontwikkelplan zijn deze uitgebreid toegelicht.

Acties en terugkoppeling aan deelnemers

Het DNA is opgesteld en verwerkt in het Ontwikkelplan. De vier essenties zijn teruggekoppeld naar alle genodigden via e-mail en de website. De deelnemers zijn daarnaast op de hoogte gebracht van het volgende participatiemoment.

30 november 2023 - Informatieavond IKDB (Bits & Bytes XL)

Praktische informatie	
Locatie	Grasso
Aantal deelnemers	+/- 100
Genodigden	Omwonenden Boschveld: 3300 huishoudens
	Bestaande gebruikers, o.a. huurders van Grasso/Grenco en overige ondernemers uit het gebied
	Overheden; gemeente 's-Hertogenbosch, provincie Noord-Brabant
	Potentiële samenwerkingspartners; o.a. Avans, JADS en KW1
	Corporatie Zayaz

Beschrijving bijeenkomst

Voorafgaand aan het event, is de uitnodiging via verschillende kanalen gedeeld - socials, website, nieuwsbrief en flyers. Allereerst zijn er uitnodigingen verspreid in de buurt via flyers (3300 huishoudens).

Tijdens deze avond werden de eerste plannen voor het IKDB aan omwonenden en andere geïnteresseerden gepresenteerd. Er waren presentaties door Ralph Geers (wethouder gemeente 's-Hertogenbosch), Dylhan Groenendijk (AM), Charlotte Uiterwaal (Lister Buildings) en Wesley Verhoeven (FABRICations) om de omwonenden en andere geïnteresseerden kennis te laten maken met de visie en ambities van het IKDB. Ook werd het vastgestelde DNA toegelicht. Vervolgens vond een feedbackronde plaats, aan de hand van posters met referentiebeelden rondom de thema's Openbare ruimte, Werken en wonen, Gedeelde voorzieningen en Tijdelijkheid. Aanwezigen konden hierop met stickers en pennen hun voorkeuren, wensen en ideeën aangeven. Daarnaast was er ruimte om aan te geven op welke manier zij voortaan het liefst gecontacteerd wilden worden.

Impressie van diverse referentiebeelden waarop omwonenden konden reageren

Resultaten

De sfeer op de Bits & Bytes XL was zeer positief. Aanwezigen waren enthousiast en hadden rondom elk thema waardevolle input te leveren:

Openbare ruimte

Wensen, ideeën en voorkeuren:

- Pop-up stores en horeca op korte termijn;
- Klusruimte voor bewoners, kleine units om te huren;
- Geen racebaan op de omliggende wegen, anders kan er niet gewandeld worden;
- Verbinding tussen de Tramkade en dit gebied om de horeca een kans van slagen te geven en het wat meer gaat leven;
- Hondenvrij park;
- Groen doolhof;
- Graag een rondleiding door het Grasso gebouw voor de buurtbewoners.

Vragen

- Hoe denken jullie deze mooie plekken vrij te houden van ongewenste figuren in de avond/ nacht?
- Kunnen en mogen mensen in het innovatiekwartier oud worden? Het promofilmje laat alleen maar <30 jaar zien;
- Hoe zorgen we dat publiekstromen naar de evenementen in de Brabanthallen goed gestroomlijnd worden/ blijven?
- Mogen de fabriekslichten (GEA) uit na 23.00u? Overlast van het licht in de Koestraat;
- Waar blijven de ondernemers uit het Bossche Ambachtscentrum (BAC)?
- Als er hoogbouw voorzien wordt: Hoezo sluit dat beter aan op Boschveld dan de laagbouw nu (los van het feit dat het er met nieuwe architectuur frisser uit zal zien)?

Opmerkingen

- Ik zie op de voorbeelden van het gebied weinig hoogbouw, houd dat vast.

Werken en wonen

Wensen, ideeën en voorkeuren:

- Omwonenden laten profiteren van de (stroom) energieopwekking;
- Waterpomp, zonnepanelen, waterstof, aardwarmte of andere innovatie;
- Dak openingen en lichten aanpassen;
- Betaalbare studentenwoningen;
- Geen gebouwen met meerdere verdiepingen;

- Woonruimten en werkruimten voor startende ontwerpers en kunstenaars die nu de stad verlaten na hun studie;
- Ateliers voor afgestudeerden van de kunstacademie en Bossche kunstenaars;
- Waterpompen zodat (pop-up) groenvoorzieningen bewaterd kunnen worden;
- Buurtwerkplaats (zoals bij Boschgaard);
- Werkplaatsen deels zichtbaar en deels niet. Geborgenheid is ook belangrijk;
- Participanten van de Weener XL laten integreren in de bedrijven/ startups.

Vragen

- Is de bedrijvigheid alleen gericht op IT of blijft de kruisbestuiving van ambachten bestaan?
- Hoe waarborgen we de veiligheid van de ruimtes als ze niet gebruikt worden?

Opmerkingen

- Denk aan stadsnatuur zoals vleermuizen;
- Check Naai Meetup / Copernikkel “open werkplaats”;
- Hoogbouw past niet in de wijk;
- Ambacht in het gebied houden

Gedeelde voorzieningen

Wensen, ideeën en voorkeuren:

- Arcades met horeca of winkelfunctie;
- Zwembad op dakterras;
- Een klimhal met buitenmuur;
- Openbare WC's, zodat de mensen die van of naar de Brabanthallen komen naar de WC kunnen en dit niet in de voortuinen doen;
- Bakker;
- Eigen kleine werkruimte/ schuurtje om te huren;
- Winkels als bakker, supermarkt of cafés;
- Horeca van de tramkade en het gebied laten verbinden.

Vragen:

- 100m verderop komt EKP Noord. Hoe sluiten jullie daarop aan en hoe zorg je voor levensvatbare horeca?

Opmerkingen:

- Veilig leerklimaat voor studenten;
- Toegankelijk en leuk voor allen (jongeren en ouderen, alle kleuren van de regenboog, praktisch en theoretisch);
- Een concept/ sfeer zoals Strijp-S in Eindhoven of de Spoorzone in Tilburg.

Tijdelijkheid

Wensen, ideeën en voorkeuren:

- Bierbrouwerij;
- Een schaatsbaan;
- Foodmarkt met groente, fruit en delicatessen;
- Kunstmarkt, kunstroute;
- Wisselende expo's voor beginnende kunstenaars;
- Buurtwerkplaats;
- Jeugd evenementen samen met jongerenorganisaties;

- Vintage markt;
- Brug naar de Verkade fabriek mag ook eerder;
- Plek voor de ambachten;
- Jeu de boules;
- Tool 'o theek: Lenen van gereedschap, groot materiaal zoals steigers en een kennisbank;
- Muziekpodium voor Jazz in Duketown, Novembermusic en Jazz huiskamers;
- Tijdelijk wonen voor jongeren en starters;
- Tiny houses;
- Rollerskate park;
- Kleinschalige evenementen. Niet massaal/ groot er is al te veel drukte van de Brabanthallen.

Opmerkingen

- Horeca OK! Maak de voorzieningen aantrekkelijk voor allen: Jong en oud, theoretisch en praktisch opgeleid en alle kleuren van de regenboog;
- Verken de volgende jeugdorganisaties: @DENBOSCHOFWA en @DB-ESPORTS
- De huidige gebruikers (BAC) moeten een plek behouden in de tijdelijke fase. Dit wordt gemist in jullie presentatie.
- Diverse gebouwen zijn net gerenoveerd. Zet het huidige gebruik daarin zo lang mogelijk voort.
- Nieuwe schuren en plantsoen zou er eind 2022, begin 2023 komen, maar er is niks veranderd. Hier horen we ook niks over;
- Boombakken verbruiken op zomerse warme dagen 110 L water. Goed kijken naar het onderhoud in relatie tot duurzaamheid;
- Ga in gesprek met Boschveld Werelds koken;
- Menselijke maat blijft aantrekkelijk. De grote massa is niet voor de bewoners.

Overige vragen/opmerkingen

Wat gaat er precies komen (ruimtelijke programma) en hoe sluit dat aan op de buurt Boschveld en EKP Noord? Op meerdere posters is te lezen dat men vragen heeft over de uitwerking van hoogbouw. Ten aanzien van tijdelijk gebruik en gedeelde voorzieningen waren er veel positieve ideeën. Hier kwamen ook veel partijen naar voren om mogelijk mee te kunnen samenwerken in het IKDB. De bewoners van Boschveld gaven aan dat ze klusruimtes willen (om te huren). Ook is de wens dat ambacht in het gebied blijft erg groot.

Hoe willen mensen betrokken blijven?

Aanwezigen gaven de volgende voorkeuren op, met een indicatie van de populariteit van elk medium d.m.v. het aantal stickers:

- Website - 6 groene stickers
- Walk-in - 4 groene stickers
- Online ideeënbus - 3 groene stickers
- Nieuwsbrief (wel kort) - 2 groene stickers
- Klankbordgroep - 1 groene sticker
- Interactief en kort, zoals nu. Perfect!
- Combinatie van online en offline. Houd het zinvol en verbonden
- Visualiseren
- Facebook-pagina Hart van Boschveld
- Enquêtes
- Geef aan als ideeën goed zijn of worden afgekeurd op de website, zo weet de buurt wat er met hun ideeën gebeurt.

Acties en terugkoppeling aan deelnemers

- De ideeën voor voorzieningen zijn verzameld en zijn ingezet bij de volgende sessie (5 februari 2024, informatiebijeenkomst Noordelijke Spoorzone) om gezamenlijk te bepalen welke locaties binnen het IKDB er mogelijk geschikt is voor de desbetreffende voorzieningen.
- Input over groen in de openbare ruimte, toegankelijkheid en verbondenheid, architectuur en stedenbouw, voorzieningen en tijdelijke invulling zijn meegenomen ter overweging in het Ontwikkelplan en in het Ruimtelijk Raamwerk. Meer specifieke opmerkingen worden meegenomen in de ontwikkeling van het Ruimtelijk Functioneel Kader (vanaf Q3/Q4 2024).
- 22 april 2024 is het Ruimtelijk Raamwerk gedeeld via online kanalen. Hierin is voor zover mogelijk de input verwerkt. Overige input - specifieke functies - blijft nog even op de plank voor later in het ontwikkelproces, omdat het proces nu eenmaal nog niet zover is. Dit is gecommuniceerd aan de deelnemers via de website en nieuwsbrief.
- [FAQ-pagina](#) op de IKDB-website waar de vragen zijn verzameld en zo goed mogelijk worden beantwoord. Niet alle vragen zijn op dit moment al te beantwoorden, omdat het nog te vroeg in het proces is om hier een op te reageren. Dit wordt dan ook aangegeven.
- Er is een [ideeënpagina](#) op de website geplaatst, waar men kan meedenken en ideeën kan insturen. Hier wordt met regelmaat gebruik van gemaakt.

5 februari 2024 - Bijeenkomst Noordelijke Spoorzone

Praktische informatie	
Locatie	Willem Twee Den Bosch
Aantal deelnemers	+/- 150
Genodigden	Omwonenden Boschveld: 3300 huishoudens
	Bestaande gebruikers, o.a. huurders van Grasso/Grenco en overige ondernemers uit het gebied
	Overheden; gemeente 's-Hertogenbosch, provincie Noord-Brabant
	Potentiële samenwerkingspartners; o.a. Avans, JADS en KW1
	Corporatie Zayaz

Beschrijving bijeenkomst

Op deze dag vond een participatiebijeenkomst plaats voor alle projecten binnen Noordelijke Spoorzone van de gemeente 's-Hertogenbosch. Gedurende de bijeenkomst werden de verschillende gebiedsontwikkelingen binnen de Noordelijke Spoorzone op een eigen stand/in een eigen ruimte in Willem Twee gepresenteerd. Omwonenden en geïnteresseerden konden de verschillende projecten bekijken en bezoeken.

Het IKDB had eigen zaal tot haar beschikking, waarin een gebiedsmaquette en een aantal posters waren gezet. De maquette was interactief; men kon met stickers aangeven welk type functies men vond passen op welke plek binnen het IKDB. Deze functies kwamen overigens voort uit de ideeën van de participanten die aanwezig waren op de bijeenkomst op 30 november 2023. De posters gaven achtergrondinformatie, maar ook ruimte om input op te leveren. Aan het begin van de avond waren er presentaties over Communicatie en Participatie, door

Dylhan Groenendijk van AM, en vanuit de Werkgroep Ontwerp, door Erik Frijters van FABRICations (stedenbouwkundig bureau).

Voorafgaand aan het event, is de uitnodiging via verschillende kanalen gedeeld – socials, website, nieuwsbrief en flyers. Allereerst zijn er uitnodigingen verspreid in de buurt via flyers (3300 huishoudens). Daarnaast zijn er posters opgehangen op de BBS Boschveld, in de Copernikkel en binnen het IKDB zelf. De avond is druk bezocht. Veel mensen toonden interesse in de maquette. Dit sprak erg tot de verbeelding. De posters leverden uiteindelijk ook veel feedback op, maar brachten minder de conversatie op gang.

Impressies van de bijeenkomst

Resultaten

Er is veel input gekomen van de geïnteresseerden, het was een drukbezochte avond. Veel onderwerpen van de vorige sessie kwamen weer terug; men wil graag een groene, duurzame omgeving waar verschillende Bosschenaren zich welkom voelen. Ook wordt er veelal positief gereageerd op de verschillende gemeenschappelijke voorzieningen. Deze avond zijn ook veel contactgegevens opgehaald, waardoor we ook hen op de hoogte kunnen houden.

Aandachtspunten

- Overlast voor de bewoners van Boschveld door het geluid van het toekomstige werkverkeer.
- Is de toevoeging van nog meer woningen belastend voor de voorzieningen zoals de scholen? Kunnen zij deze groei aan?
- De brug geeft ook een nieuwe stroom mensen voor Boschveld. Kan de wijk deze drukte aan? En is er ook gedacht aan het (behoud van) het uitzicht?
- Erg stedelijk en dicht programma. Hoe draagt dit bij aan de wind, het daglicht en overlast.
- Hoogbouw geeft zorgen. Dit door het uitzicht dat verandert, maar ook door de kwaliteit op staart. Er zijn vooral zorgen geuit over de bebouwingshoogte aan de Paardskerkhofweg, de Hoge Donken en bij EKP-Zuid.

Vragen

- Wat gebeurt er met de GEA hallen? Gaat de nieuwe situatie goed aansluiten op de bestaande wijk of blijven de hallen staan?
- Hoeveel woningen komen er?
- Wat gaat er qua bebouwing aan weerszijden van het spoor gebeuren? Kan hier meer inzicht in komen?
- Waarom nog een brug? Is een tunnel niet beter?

- Wat gebeurt er met de ambacht die op dit moment in het gebied zit? Hoe worden deze mensen betrokken en wat gaat hun rol zijn in de toekomst?

Belangen

- De brug over het spoor wordt zeer positief ervaren.
- Veel groen is essentieel in dit gebied, de uitvoering hiervan lijkt wel nog vaag.
- De route naar het station moet verbeterd worden indien dit gebied meer werkverkeer gaat krijgen.
- De verkeersdrukke moet niet hoger worden. Er moeten actief maatregelen worden genomen om de hoeveelheid en de snelheid laag te houden/ te krijgen.

Overige opmerkingen

- Parkeergelegenheid
- Bomen
- Parken
- Ruimte voor ontspanning
- Parkeren, databedrijven zijn een belangrijk onderdeel van het plan. Met name buitendienst en klantbezoek werkt niet goed met deelauto's.
- Groenvoorzieningen
- Betaalbare ruimtes voor evt autonome kunstenaars
- Foodhal
- Als er een brug over het spoor komt: Zorg dat deze ook goed te gebruiken is met buggy, rolstoel, etc (lift die niet stukgaat).
- Rekening houden met betaalbare woningen. De markt is oververhit en starters zijn kansloos.
- More info in English. Big non-Dutch community in Boschveld.
- Kwalitatief hoge eisen stellen aan sociale woningbouw
- Graag herziening gebouwen Paardskerkhofweg naar Parallelweg. Te hoog, te veel, neemt licht en ruimte gevoel weg.
- Afval van studenten, honden en horeca geeft overlast. Dit waait de tuinen in en hierdoor willen minder mensen een tuin.
- Verduurzamingsmaatregelen (groene gevels en PV panelen)
- Belangrijk dat het gebied goed bereikbaar blijft voor minder validen.
- Hoge gevels zo maken dat er groen tegenaan kan. Dit maakt het steen zachter en verkoelt.
- Brug is mooi idee, minder fan van zoveel hoogbouw.
- Voldoende/ meer groen. Voorkom hittestress
- Niet parkeren op de straat maar in parkeergarages.
- Meer hoogbouw langs het spoor (ivm geluid).
- Graag betere presentatie (animatie of 3D animatie)
- Overzichtelijke website met alle initiatieven en projecten.
- Meer parkeergelegenheid voor de bedrijven
- Brug breder en voor fietsers
- Sociale veiligheid en beheer van de parkeerplaats
- Plein voor Hoge Donken/Avans vergroenen
- Tunnel tussen sporen en Nelson Mandelalaan
- Brug over het spoor moet ook een park hebben

Acties en terugkoppeling aan deelnemers

- Veel input ging over de specifieke locatie van bepaalde functies. Aangezien het ontwerpproces nog niet over specifieke gebouwen gaat, heeft de verwerking hiervan nog niet plaats gevonden.

- 22 april 2024 is het Ruimtelijk Raamwerk gedeeld via online kanalen. Hierin is de input verwerkt voor zover mogelijk, te zien is onder andere het plaatsen van de hoogbouw (lager bij Boschveld, hoger aan het spoor) en het inpassen van groene verblijfsruimtes. De overige input - de locatie van specifieke functies - blijft nog even op de plank voor later in het ontwikkelproces, omdat het proces nu eenmaal nog niet zover is. Dit is gecommuniceerd aan de deelnemers.
- [FAQ-pagina](#) op website waar de vragen zijn verzameld en zo goed mogelijk worden beantwoord. Niet alle vragen zijn op dit moment al te beantwoorden, omdat het nog te vroeg in het proces is om hier een op te reageren. Dit wordt dan ook aangegeven.
- Een [ideeënpagina](#) op de website, waar men kan meedenken en ideeën kan insturen. Hier wordt met regelmaat gebruik van gemaakt.

7 mei 2024 - Inloopavond Ruimtelijk Raamwerk

Praktische informatie	
Locatie	Grasso
Aantal deelnemers	+/- 35
Genodigden	Omwonenden Boschveld: 3300 huishoudens
	Bestaande gebruikers, o.a. huurders van Grasso/Grenco en overige ondernemers uit het gebied
	Overheden; gemeente 's-Hertogenbosch, provincie Noord-Brabant
	Potentiële samenwerkingspartners; o.a. Avans, JADS en KW1
	Corporatie Zayaz

Beschrijving bijeenkomst

Er is gekozen voor een tweeledig participatiemoment, online en offline. Na 30 november 2023 en 5 februari 2024 wilden we belanghebbenden niet opnieuw uitnodigen bij een bijeenkomst. Zeker gezien de hoge mate van abstractie waar de ontwikkeling zich nu nog in bevindt. Er is daarom gekozen om het resultaat van de ontwikkeling (en van de participatie) in de vorm van het Ruimtelijk Raamwerk, via de website te laten zien: [Wat speelt er - Innovatie Kwartier \(ik-db.nl\)](#).

Op deze speciale webpagina wordt via een filmpje uitgelegd wat het Ruimtelijk Raamwerk precies is, hoe het tot stand is gekomen en waarom dit de gekozen manier is om te werken. Vervolgens zijn er kaarten gemaakt die het ruimtelijk raamwerk laten zien en is er per thema een uitleg gegeven en een FAQ lijst toegevoegd. Via flyers en mailing met een directe link naar de website is dit gecommuniceerd aan belanghebbenden.

Wel is de kans geboden om met ons in gesprek te gaan over het Ruimtelijk Raamwerk via een inloopbijeenkomst. Deze vond plaats op 7 mei 2024. Er is geen plenaire presentatie gehouden, er waren uitsluitend een aantal panelen met informatie en ons team - gemeente, AM/Coebax, BIM - als aanwezigen.

Resultaten

Op 7 mei is een klein aantal mensen gekomen om vragen te stellen. De opgehaalde input via de inloopavond ging vaak niet specifiek over het Ruimtelijk Raamwerk. Zij gaven onderstaande input:

- Veel vrachtverkeer door de Paardskerkofweg, ook voor het legen ervan en voor het afval van verschillende bedrijven: houdt hier rekening mee en de snelheid dat ze rijden.
- Aandacht voor akoestiek in het plan. Als er nu afvalcontainers worden gevestigd, geeft dat veel kabaal.
- Copernikkel: bestaat dit jaar 10 jaar in Boschveld, zij verbinden de bewoners (ruim 70 nationaliteiten) met de wijk via tal van activiteiten. Hoe mooi is het als zij de broodnodige verbinding ook hier in het IKDB zichtbaar wordt.
- Graag de entree bij de bocht van de Parallel-/ Paardskerkhoeftweg openhouden. Geef het licht en groen.
- Uitstraling is nu mooi groen, maar het is een druk gebied mbt parkeren, parkeer balans moet kloppend blijven.
- Hooge Donken: graag vergroenen, straks, maar ook nu al bestaande gebouwen vergroenen.
- Energie neutraal
- Geef mogelijkheid dat iedereen zijn / haar auto kan opladen met eigen stroom, bijvoorbeeld d.m.v. kabeltegels.
- Gebruik te hoge gebouwen aan de spoorzijde voor energieopwekking, bijv. in de gevels
- Graag een volwaardige supermarkt
- Wat zijn de maatregelen mbt sluipverkeer?
- Groenbeeld overtuigd nog niet, toch veel gebouwen en hard
- Zorgen over toename verkeer Paardskerkhofweg, graag nu al maatregelen tegen hard rijdend verkeer

Acties en terugkoppeling aan deelnemers

De opgehaalde input wordt als bijlage toegevoegd aan het ontwikkelplan, zodat de raad hier een oordeel over kan vormen. De input - van het gehele participatietraject - wordt meegenomen voor het Ruimtelijk Functioneel Kader, daar wordt mee gestart in Q3 / Q4 2024. Dit is met de genodigden en deelnemers gecommuniceerd.